

SAMİ N. ÖZERDİM'İN ARDINDAN

Ahmet YÜKSEL

Sami N. Özerdim, Karınca Adam yani 5 Mart 1997 günü saat 20.30'da öldü. Bu talihsiz zamanda bir ben başucundaydım. Bir süredir gözlerimin önünde yavaş yavaş erirken bir hocamı, ustamı kaybetmenin derin ızdırabını yaşadım. Tek tesellim, şuurunu kaybetmeden bir zaman önce, yarım saat kadar zar zor sözcüklerle, daha çok da gözlerimizle yaptığımız son konuşmadır. İçimi yakan o ateş sözler, her dem hafızamda kalacak.

Vasiyetinin birinci bendinde, “ölümüm ardından hiçbir dinsel tören yapılmayacak” demesine rağmen “teamül gereği” Maltepe Camii'nde kılınan öğle namazına müteakip Karşıyaka'ya; bu dağı taşı yavaş yavaş işgal ederek kendi ülkesine katan Allah'ın cezası mezarlığın bir boz tepesine, yarı toprak çoğu beton tıkiş tıkiş bir kalabalığa defnettik. Bu mezarlık değil mi ki, Sami Bey'i ölmeden önce öldürmüş, çok sevdiği hayat arkadaşı Perihan Hanım'ı burada toprağa verince kendini de evine kapatmıştı. Bu gün gibi hatırlarım, Karşıyaka'dan dönerken, “dilimin ucunda Hamid'in mısraları dönüp duruyor” demişti.

Sami Hoca öldü, kurtuldu. Ya geride bıraktığı kitapları ve arşivi ne olacak? Asıl

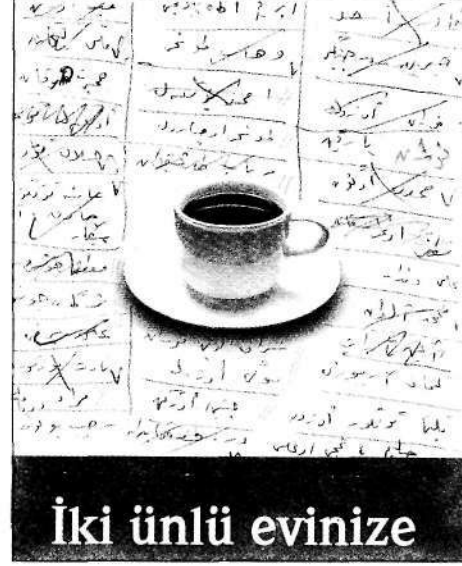
işimiz, bu soruyla başladı. Kolay mı koskoca Sami Hoca'nın terekesini kaldırmak? Kolay mı bir ömür ha babam da babam çalışmış birinin geride bıraktıklarından kurtulmak? Bereket versin her bir şeyi inceden düşünen hocamız, vasiyetini de önceden hazırlamıştı.

Vasiyetinde, terekesinin en değerli kısmı, kitapları ve arşivinin akibeti hakkında bana ve sayın Ali Birinci'ye söz hakkı tanınmasını istemişti. Babalarının bu son arzusuna sonuna kadar uyan iki değerli evladı, Eren Bey ve Ezgi Hanım, bu ağır sorumluluğu bize bıraktılar. Kitaplar bahsi kolaydı. Çünkü Hoca, sağlığında kitaplarının neredeyse tamamını Eskişehir'deki Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi'ne bırakmıştı. Zaten bağışlamayı seven hocamız, zaman zaman birçok kişiye ve kuruma birçok kitaplar verdi. Bu gani gönüllülüğünden ben de zamanında yeterince hissemeye düşeni almıştım. Bundan on beş sene mukaddem, sahafliğe yeni başladığımda, kendi bibliyografya kütüphanesiyle tanıştırmış; “bunlar sende de olmalı, bu işi hakkıyla yapacaksan iyi bir bibliyografyacı olmasın” demişti. Bana hep bibliyografya kitapları hediye etti, durdu. O temel attı, harç koydu, başlattı; ben devam ettim, ediyorum.

Sayesinde iyi bir bibliyografya-biyografi kütüphanem oldu ki, benim için bir tür avadanlık, elimin aleti demektir.

Sami Bey'in arşivi dediğimizde, bir kaç dosyadan ibaret sanılmasın; yüzlerce dosya. Evvel emirde bu şahsi bir arşiv. Hayatın ancak yazıyla devam ettiğini, geçmişin geleceğe yazıyla taşındığına inanan anlayışın velut ürünleri. Her yazdığı kitabın, her makalesinin eksiksiz saklandığı, her müsveddenin atılmadığı, her küçük notun korunduğu yer. Mektuplarını iki nüsha yazan hocamız, göndermediği nüshayı ilgili dosyasında muhafaza ederdi. Milli Kütüphane'de kurduğu biyografi bölümü, ola ki bir gün yürür düşüncesiyle kendisi için de benzer bir arşiv yapmış, çalışmayı yedeklemişti. Yüzlerce yazar için alfabetik fişler tutmuş, hayatının sonuna kadar da bu fişleri güncelleştirmişti; potansiyel halde bir Türkiye Biyografiler Ansiklopedisi. Bu arşivde daha neler var? Basılmamış kitap ve makale çalışmaları, düzenli tutulmuş günceler, yaptığı her işin hesabını kolayca verebilmeye yönelik belgeler. Ve daha neler neler. Hepsisi Resmi Gazete gibi tertipli düzenli. Kartotekslenmiş, alfabetik, özenli. Yeni yetmelere; "işte herkes kendisi için böyle bir arşiv düzenlemeli" denilip örnek gösterilecek bir harim-i ismet.

Varisleri, bu arşivin korunacağı, ilgisinin hizmetine açılacağı ve hatta biyografi bölümünün kaldığı yerden, aynı yöntemle devam ettirileceği emin bir yer bulmak işini bana ve sayın Ali Birinci'ye bırakınca, önce bir kurum aradık. Bu yerin de evvela Ankara'da olması fikri ağırlık kazandı. O halde ilk akla gelen yer, hocanın yıllardır hizmet ettiği, kuruluşunda bulunduğu, başkanlığını yaptığı, hatta babası ve ablasından geride kalan belgelerini bağışladığı Milli Kütüphane oldu. Milli kütüphane yetkilileriyle görüştük. Bağışı

İki ünlü evinize

Yukarıda fotoğrafisini gördüğümüz iş bu pusula, Sami N. Özerdem'in ne kertede kağıt tasarruf ettiğinin resmidir. Herşeyi kayıt altına almayı pek seven hocamız son kitabını hediye edeceği "protokol listesini" baştan hazırlamış. İçinde kimler yok; Hayatta kalan birkaç kadim dost, artık ziyaretleri gittikçe azalan eski öğrenciler, yeni tanıştığı bir kaç edebiyat heveslisi, okumayı sevdirmeye çalıştığı mahalleden bir iki çocuk, evlatlar, torunlar akrabadan birileri, hatta hizmetine bakan kapıcı ve köşedeki bakkal... Kitabını teslim alanın ismi çizilmiş. Ben almışım, Ali Birinci almış, Mehmet Aldan da almış, İbrahim Agah Çubukçu ile Şerafettin Turan besbelli almamışlar. İsimlerinin üstü çizili değil.

Bu küçük pusula; gerçek bir hocanın hayatının sonuna kadar öğretmek vasfını asla elinden bırakmayacağından matbu yazının kudsiyetine kadar çok şey söylüyor. Bu küçük pusula, çok yaman bir pusula... Gitmek istediğim yöne işaret ediyor.

seve seve kabul edeceklerini bildirdiler. Ancak sunduğumuz bu seçeneği, bu tür arşiv malzemelerinin depolarda öylece bekletildiğini düşünen ailesi kabul etmedi. Daha sonra başka kurumların yetkilileriyle de görüştük. Atatürk Araştırma Merkezi'ne, Tarih Kurumu Kütüphanesi'ne ya da, Üniversite kütüphanelerinden birine bağışlanması seçeneğini de aile, "resmî" buldu. Bu durumda ben, Kebikeç Yayınları ve Kebikeç Başvuru Kütüphanesi ve Arşivi adına hocamızın emeklerine talip oldum. Aile uygun gördü, bize verdi. Yirmi beş koli halinde ve küçük bir odayı dolduracak kadar malzemeyi yayınevimize taşıdık. Şimdilik bizim yedieminimizdedir. Kurmayı tasarladığımız ve ilerde vakıf yapmaya niyet ettiğimiz Kebikeç Başvuru Kütüphanesi ve Arşivi'ne de sağlam bir su basmanı çıkmış olduk. Yakın bir zamanda Sami N. Özerdin Arşivi'ni tekrar tasnif edip, kendi sistemimize göre düzenleyeceğiz.

Yazı kurulundaki arkadaşlarla karar aldık, niyet ettik, hocanın arşivdeki çalışmasına aynen bıraktığı yerden devam edeceğiz. Yayınlamayacağı kitap ve yazılarından uygun olabilecekleri günışığına çıkaracağız. Araştır-

macının hizmetine sunacağız. Ve dahi kendi kütüphane ve arşivlerimizin en kıymetli olanlarını buraya bağışlayıp temelinde Sami Bey'in harcı olan bu ortak kütüphanemizi büyüteceğiz.

Dileğim o ki, sağlığında bir çoklarını kitap kütüphane sahibi yapan Sami N. Özerdim, ölümünden sonra da bu sayede, Ankara'yı iyi bir kütüphane ve arşiv sahibi yapsın.

Sevgili Sami Hocam, koca bir ömür okudu, yazdı, düş kurdu. O derece ki, ölüm döşeğinde terini silmek için eline tutuşturulan kağıt peçeteyi matbu bir yazı zannedip gözlerine götürdü. Herşeyi yazdı kaydetti, yazılı bir hayat sürdü. Bilginin dünyaya hakim olacağı düşüyle yaşadı. Kağıda hürmeti, kitaba sevgiyi ondan öğrendim.

Karşıyaka Mezarlığı'ndan son defa ayrılırken dilimde hep Namdar Rahmi'nin şu dizeleri dönüp durdu;

*Bilmem ki ne olmaktı, senin gayen, maksadın?
Fare gibi kitaplar arasında yaşadın...
Ne dansettin, eğlendin, ne de sevdin kız, kadın...
Kim dedi hey serseri gençliğine kıy deye
Geçti Bor'un pazarı, sür eşeği Niğde'ye!*

"Ankara'da ilk defa teşekkül eden imalat-ı harbiye fabrikaları işçi cemiyetinin açılış merasimi, soldan sağa Ali Tunalı, Hasan Muslihittin, Eşref, Talip, Tunalı Hilmi, Halis Turgut, Seyfi..."
(Sinan Vardı Arşivi'nden)